

Tema 33. El quart manament del decàleg: honraràs pare i mare

El quart manament es dirigeix expressament als fills en les seves relacions amb els pares. Però es refereix també a altres relacions de parentiu, educatives, laborals, etc.

07/12/2010

1. Diferència entre els tres primers manaments del decàleg i els set següents

Els tres primers manaments ensenyen l'amor a Déu, summe bé i últim fi de la persona creada i de totes les criatures de l'univers, infinitament digne en ell mateix de ser estimat. Els set restants tenen com a objecte el bé del proïsme (i el bé personal), que ha de ser estimat per amor a Déu, que és el seu creador.

Al Nou Testament, el precepte suprem d'estimar Déu i el segon — semblant al primer— d'estimar el proïsme per Déu compendien tots els manaments del decàleg (cf. Mt 22,36-40; *Catecisme* 2196).

2. Significat i extensió del quart manament

El quart manament es dirigeix expressament als fills en les seves relacions amb els pares. Es refereix també a les relacions de parentiu amb els altres membres del grup familiar. Finalment s'estén als deures

dels alumnes respecte als mestres, dels subordinats respecte als seus caps, dels ciutadans respecte a la pàtria, etc. Aquest manament implica i sobreentén també els deures dels pares i de tots els qui exerceixen una autoritat sobre altres persones (cf. *Catecisme* 2199).

a) La família. El quart manament es refereix en primer lloc a les relacions entre els pares i els fills dins la família. «Creant l'home i la dona, Déu va instituir la família humana i la va dotar de la seva constitució fonamental» (*Catecisme* 2203). «Un home i una dona units en matrimoni formen, amb els seus fills, una família» (*Catecisme* 2202). «La família cristiana és una comunió de persones, reflecteix una imatge de la comunió del Pare i del Fill en l'Esperit Sant» (*Catecisme* 2205).

b) Família i societat. «La família és la cèl·lula original de la vida social. És la

societat natural on l'home i la dona són cridats a donar-se ells mateixos en l'amor i el do de la vida.

L'autoritat, l'estabilitat i la vida de relacions dintre la família constitueixen el fonament de la llibertat, de la seguretat i de la fraternitat a l'interior de la societat. [...] La vida de família és la iniciació a la vida en la societat» (*Catecisme* 2207). «La família ha de viure de manera que els seus membres aprenguin a preocupar-se i a tenir cura dels joves i dels vells, de les persones malaltes o disminuïdes i dels pobres» (*Catecisme* 2208). «El quart manament *il·lumina les altres relacions dintre la societat*» (*Catecisme* 2212).[1]

La societat té el deure greu de donar suport i enfortir el matrimoni i la família, reconeixent-ne la natura autèntica, afavorint-ne la prosperitat i assegurant la moralitat pública (cf. *Catecisme* 2210).[2] La Sagrada

Família és el model de qualsevol família: model d'amor i servei, d'obediència i autoritat, dins la família.

3. Deures dels fills amb els pares

Els fills han de respectar i honorar els pares, procurar donar-los alegries, pregar per ells i correspondre lleialment al seu sacrifici: per a un bon cristià aquests deures són un precepte dolcíssim.

La paternitat divina és la font de la paternitat humana (cf. Ef 3,14), és el fonament de l'honor degut als pares (cf. *Catecisme* 2214). «El respecte envers els pares (*pietat filial*) és fet de la *gratitud* que hom els deu pel do de la vida i per l'amor i els treballs que han esmerçat en els fills que han portat al món, perquè poguessin créixer en edat, en saviesa i en gràcia. “Honora el teu pare amb tot el cor, i no t'oblidis dels dolors de la teva mare. Recorda't que per ells has

nascut. Què els donaràs a canvi del que han fet per tu?» (Sir 7,27-28)» (*Catecisme* 2215).

El respecte filial es manifesta en la docilitat i l'obediència. «Fills, obeïu en tot els vostres pares, perquè això agrada al Senyor» (Col 3,20). Mentre estan subjectes als pares, els fills han d'obeir el que disposin per al seu bé i el de la família. Aquesta obligació acaba amb l'emancipació dels fills, però no acaba mai el respecte que deuen als pares (cf. *Catecisme* 2216-2217).

«El quart manament recorda als fills, ja grans, les *responsabilitats que tenen amb els pares*. Tant com puguin, els han de prestar ajuda material i moral durant els anys de la vellesa i durant les èpoques de malaltia, solitud o angoixa» (*Catecisme* 2218).

Si els pares manessin res que s'oposés a la llei de Déu, els fills

estarien obligats a anteposar la voluntat de Déu als desitjos dels pares, tenint present que «cal obeir Déu abans que els homes» (Ac 5,29). Déu és més pare que els nostres pares: d'ell procedeix tota paternitat (cf. Ef 3,15).

4. Deures dels pares

Els pares han de rebre amb agraïment, com una gran benedicció i una mostra de confiança, els fills que Déu els envii. A més de tenir cura de les seves necessitats materials, tenen la greu responsabilitat de donar-los una recta educació humana i cristiana. El paper dels pares en la formació dels fills és tan important que, quan falta, difícilment es pot suplir.[3] El dret i el deure de l'educació són, per als pares, primordials i inalienables.[4]

Els pares tenen la responsabilitat de crear una llar on es visqui l'amor, el perdó, el respecte, la fidelitat i el

servei desinteressat. La llar és el lloc apropiat per educar en les virtuts. Han d'ensenyar —amb l'exemple i la paraula— a viure una vida de pietat senzilla, sincera i alegre; transmetre als fills —inalterada i completa— la doctrina catòlica, i formar-los en la lluita generosa per acomodar la seva conducta a les exigències de la llei de Déu i de la vocació personal a la santedat. «Pares, no irriteu els vostres fills: eduqueu-los i instruïu-los tal com faria el Senyor» (Ef 6,4). No s'han de desentendre d'aquesta responsabilitat ni deixar l'educació dels fills en mans d'altres persones o institucions, encara que sí poden comptar amb l'ajuda dels qui mereixin la seva confiança i de vegades cal que ho facin (cf. *Catecisme* 2222-2226).

Els pares han de saber corregir, perquè «quin fill hi ha a qui el seu pare no corregeixi?» (He 12,7); però tenint present el consell de l'apòstol:

«Pares, no amoïneu els vostres fills, que no es desanimin» (Col 3,21).

a) Els pares han de tenir un gran respecte i amor a la llibertat dels fills i han d'ensenyar-los a usar-la bé, amb responsabilitat.[5] És fonamental l'exemple de la seva pròpia conducta.

b) En el tracte amb els fills han de saber unir l'afecte i la fortalesa, la vigilància i la paciència. És important que els pares es facin «amics» dels fills, guanyant i assegurant la seva confiança.

c) Per dur a bon terme la tasca d'educar els fills, abans que els mitjans humans —per importants i imprescindibles que siguin— cal posar els mitjans sobrenaturals.

«Com a primers responsables de l'educació dels seus fills, els pares tenen el dret d'*escollir-los una escola* que correspongui a les seves

conviccions. És un dret fonamental. Els pares, tant com els sigui possible, tenen el deure d'escollir aquelles escoles que els ajudaran en la seva tasca d'educadors cristians (cf. Concili II del Vaticà, decl. *Gravissimum educationis* 6). Els poders públics tenen el deure de garantir aquest dret dels pares i d'assegurar les condicions reals del seu exercici» (*Catecisme* 2229).

«Els llaços de família, per més que siguin importants, no són absoluts. Així com el fill va creixent vers la maduresa i l'autonomia humana i espiritual, també es va afirmant amb més claredat i força la seva vocació singular que ve de Déu. Els pares respectaran aquesta crida i ajudaran la resposta dels seus fills per seguir-la. Cal tenir el convenciment que la primera vocació del cristià és *seguir Jesús* (cf. Mt 16,25): “Qui estima el pare o la mare més que a mi, no és digne de mi; qui estima el fill o la filla

més que a mi, no és digne de mi” (Mt 10,37)» (*Catecisme* 2232).[6] La vocació divina d'un fill per realitzar una peculiar missió apostòlica suposa un regal de Déu per a una família. Els pares han d'aprendre a respectar el misteri de la crida, encara que no l'entenguin. Aquesta obertura a les possibilitats que la transcendència ofereix i aquest respecte a la llibertat s'enforteix en la pregària. Així s'evita una excessiva protecció o un control indegut dels fills: una manera possessiva d'actuar que no facilita el creixement humà i espiritual.

5. Deures amb els qui governen l'Església

Els cristians hem de tenir un «veritable *esperit filial envers l'Església*» (*Catecisme* 2040). Aquest esperit s'ha de manifestar amb els qui governen l'Església.

Els fidels «seran amatents a acceptar amb obediència cristiana tot el que els pastors sagrats —com a representants de Crist— estableixen en l'Església, en la seva qualitat de mestres i governants. I no s'oblidaran d'encomanar a Déu els seus superiors, ja que vetllen com qui ha de retre compte de les nostres ànimes, perquè ho facin amb goig i no pas gemegant (cf. He 13,17)».[7]

Aquest esperit filial es mostra, sobretot, en l'adhesió fidel i la unió amb el papa, cap visible de l'Església i vicari de Crist a la terra, i amb els bisbes en comunió amb la Santa Seu:

«El teu amor més gran, la teva estima més plena, la teva veneració més profunda, la teva obediència més rendida, el teu més gran afecte ha de ser també per al Vice-Crist a la terra, per al Papa.

»Hem de pensar els catòlics que després de Déu i de la nostra Mare la

Verge Santíssima, en la jerarquia de l'amor i de l'autoritat, ve el Sant Pare».[8]

6. Deures amb l'autoritat civil

«El quart manament de Déu ens ordena també d'honrar els qui, pel nostre bé, han rebut de Déu una autoritat en la societat. Aquest manament determina els deures dels qui exerceixen l'autoritat i els d'aquells qui en són beneficiats» (*Catecisme* 2234).[9] Entre aquests últims es troben els següents:

- a) respectar les lleis justes i complir els legítims mandats de l'autoritat (cf. 1Pe 2,13);
- b) exercir els drets i complir els deures ciutadans;
- c) intervenir responsablement en la vida social i política.

«La determinació del règim i la designació dels governants s'han de deixar a la lliure voluntat dels ciutadans (cf Rm 13,1-5)». [10] La responsabilitat pel bé comú exigeix moralment l'exercici del dret de vot (cf. *Catecisme* 2240). No és lícit donar suport als que programen un ordre social contrari a la doctrina cristiana i, per tant, contrari al bé comú i a l'autèntica dignitat de l'home.

«El ciutadà té l'obligació en consciència de no complir les prescripcions de les autoritats civils que són contràries a les exigències de l'ordre moral, als drets fonamentals de les persones o als ensenyaments de l'Evangelí. El *refús de l'obediència* a les autoritats civils, quan les seves exigències són contràries a les de la consciència recta, es justifica amb la distinció entre el servei a Déu i el servei a la comunitat política.

“Doneu al Cèsar el que és del Cèsar i a Déu el que és de Déu” (Mt 22,21).

“S’ha d’obeir Déu abans que els homes” (Ac 5,29)» (*Catecisme* 2242).

7. Deures de les autoritats civils

L’exercici de l’autoritat ha de facilitar l’exercici de la llibertat i la responsabilitat de tothom. Els governants han de vetllar perquè no s’afavoreixi l’interès personal d’alguns en contra del bé comú.[11]

«Els *poders polítics* tenen obligació de respectar els drets fonamentals de la persona humana. Han de fer humanament possible la justícia dintre el respecte del dret de cadascú, principalment el de les famílies i dels desheretats. Els drets polítics vinculats a la ciutadania poden ser concedits, i han de ser-ho, segons les exigències del bé comú. Els poders públics no els poden suspendre sense motiu legítim i proporcionat» (*Catecisme* 2237).

Antonio Porras

Bibliografia bàsica

Catecisme de l'Església catòlica
2196-2257.

*Compendi de la doctrina social de
l'Església* 209-214; 221-254; 377-383;
393-411.

[1] Cf. *Compendi de la doctrina social
de l'Església* 209-214; 221-251.

[2] Cf. *ibid.* 252-254.

[3] Cf. Concili II del Vaticà, decl.
Gravissimum educationis 3.

[4] Cf. Joan Pau II, exh. ap. *Familiaris
consortio*, 22-XI-81, 36; *Catecisme*
2221 i *Compendi de la doctrina social
de l'Església* 239.

[5] I «quan arriben a adults, els fills
tenen el deure i el dret d'escollir la

professió i l'estat de vida» (Catecisme 2230).

[6] «I, en consolar-nos amb l'alegria de trobar Jesús —tres dies d'absència!— discutint amb els mestres d'Israel (Lc 2,46) quedarà molt gravat en la teva ànima i en la meua el deure de deixar els de casa nostra per tal de servir el Pare Celestial» (sant Josepmaria, *Sant Rosari*, 5è misteri de goig).

[7] Concili II del Vaticà, const. *Lumen gentium* 37.

[8] Sant Josepmaria, *Forja* 135.

[9] Cf. *Compendi de la doctrina social de l'Església* 377-383; 393-398; 410-411.

[10] Concili II del Vaticà, const. *Gaudium et spes* 74. Cf. *Catecisme* 1901.

[11] Cf. Joan Pau II, enc. *Centesimus annus*, 1-V-91, 25. Cf. *Catecisme* 2236.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/resums-de-fe-
cristiana-33-el-quart-manament-del-
decaleg-honraras-pare-i-mare/](https://dev.opusdei.org/ca/article/resums-de-fe-cristiana-33-el-quart-manament-del-decaleg-honraras-pare-i-mare/)
(09/08/2025)